

Jakelussa mainituille

KALASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUS

TYÖRYHMÄN ASETTAMINEN

Maa- ja metsätalousministeriö on tänään päättänyt asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää kalastuslakiin (286/1982) liittyvät uudistustarpeet sekä tehdä ehdotus uudeksi kalastuslaiksi.

Työryhmän tulee työssään kiinnittää erityistä huomiota

- kalastuksen sääntelyjärjestelmän selkeyteen ja kustannusvaikutusten kohtuullisuuteen;
- yhteiskunnan ja perustuslain muutoksista aiheutuneeseen tarpeeseen tarkistaa kalastuslain säämökksiä;
- uusimpaan kansainväliseen kalatalous- ja ympäristöoikeuteen sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön ja ohjausjärjestelmiin;
- kalataloutta sivuvaan kansalliseen lainsäädäntöön;
- kalatalouselinkeinojen toimintaedellytysten turvaamiseen;
- kalastusharrastuksen toimintaedellytysten turvaamiseen;
- kalakantojen käytön kestävyuteen;
- vaelluskaloihin liittyvään kokonaisuuteen;
- kalavesien hoitotoiminnan järjestämiseen;
- eri toimijoiden tehtävien selkeyttämiseen ja heidän oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa määrittämiseen;
- kalatalouden rahoitusjärjestelmien selkeyttämiseen ja uudistamiseen alan toimintaedellytysten ja kehittämistoimien turvaamiseksi;
- päätöksenteon avoimuuteen ja riittävään tiedottamiseen;
- valvonnan järjestämiseen ja sen toimintaedellytysten turvaamiseen.

Työryhmän tehtävänä on ohjata sen alaisuudessa toimivien jaostojen työskentelyä sekä laatia jaostojen työstämistä esityksistä hallituksen esitys uudeksi kalastuslaiksi. Työryhmä huolehtii jaostojen välisestä tehtäväjaostosta. Työryhmä voi tehdä pieniä muutoksia työryhmän ja jaostojen henkilöstöön ja tehtäviin. Työryhmän tulee työssään huolehtia, että uudistuksen keskeisistä linjauksista kuullaan eri tahoja riittävän laajasti työn kuluessa. Työryhmän jäsenen ollessa estynyt osallistumasta valmistelukokoukseen, voi jäsenen edustama taho lähettää kokoukseen sopivaksi katsomansa sijaisen.

Määräajat

Työryhmän toimikausi alkaa 27.11.2008 ja päättyy 31.12.2010.

Työryhmän tulee antaa välimietintö uudistusvaihtoehdoista sekä mahdollisista muista työn aikana esiin nousevista periaatteellisista kysymyksistä 31.12.2009 mennessä. Työryhmän tulee antaa esityksensä kalastuslain uudistamisesta 31.12.2010 mennessä.

Organisointi

Puheenjohtaja:

osastopäällikkö Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

osastopäällikkö Timo Kotkasaari, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteerit:

vanhempi hallitussihteeri Heidi Aliranta, maa- ja metsätalousministeriö
neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

kalastusneuvos Markku Aro, maa- ja metsätalousministeriö
hallitusneuvos Tanja Viljanen, maa- ja metsätalousministeriö
neuvotteleva virkamies Eija Kirjavainen, maa- ja metsätalousministeriö
hallitussihteeri Heikki Korpelainen, ympäristöministeriö
budjettineuvos Kati Suihkonen, valtiovarainministeriö
kalatalousjohtaja Matti Sipponen, Keski-Suomen TE-keskus
kalatalousjohtaja Minna Uusimäki, Pohjanmaan TE-keskus
toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
toiminnanjohtaja Markku Myllylä, Kalatalouden Keskusliitto ry
johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto ry
isännöitsijä Gabriella Lindholm, Inכון kalastusalue
toiminnanjohtaja Katriina Partanen, Pro Kala ry
luonnonsuojelupäällikkö Ilpo Kuronen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Asiantuntijat:

lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren, oikeusministeriö
professori Erkki Hollo, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta

tutkimusjohtaja Petri Suuronen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

JAOSTOJEN ASETTAMINEN

Maa- ja metsätalousministeriö on lisäksi päättänyt asettaa työryhmää avustamaan neljä jaostoa, jotka työskentelevät työryhmän alaisuudessa.

Tehtävät ja toimikausi

Jaostojen tehtävänä on avustaa kalastuslakityöryhmää uudistuksen valmistelussa niissä asiaryhmissä, joita kunkin jaoston kohdalla on alla mainittu. Jaostoilla on oikeus kuulla asiantuntijoita tarpeen mukaan. Jaostojen tulee laatia esityksensä asiaryhmiensä osalta hallituksen esityksen muotoon kirjoitettuna. Jaostot tekevät esityksensä työryhmälle sen määräämissä aikatauluissa siten, että työryhmä pystyy kokoamaan ja käsittelemään esitykset hyvissä ajoin ennen oman toimikautensa päättymistä. Valvontajaoston tulee antaa esityksensä maa- ja metsätalousministeriölle valvontasäännösten uusimisesta voimassa olevan kalastuslain osalta 30.9.2009 mennessä ja työryhmälle uuden kalastuslain osalta 15.9.2010.

Jaostojen toimikausi alkaa 1.1.2009 ja päättyy 15.9.2010.

Kalastusoikeusjaosto

Jaoston tulee laatia ehdotus kalastusoikeutta, kalavesien hoitoa, kalastuksen säätelyä ja Tenojoen sivuvesistönsäädöksiä koskevien säännösten uudistamiseksi.

Puheenjohtaja:

osastopäällikkö Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteerit:

vanhempi hallitussihteeri Heidi Aliranta, maa- ja metsätalousministeriö
ylitarkastaja Roni Selén, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Eija Kirjavainen, maa- ja metsätalousministeriö
neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö
lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
ylitarkastaja Penina Blankett, ympäristöministeriö
Saamelaiskäräjien jäsen Anu Pietikäinen, Saamelaiskäräjät
kalatalousjohtaja Pentti Pasanen, Lapin TE-keskus
kalastusmestari Heli Peura, Pohjois-Karjalan TE-keskus
eläkeläinen Ilkka Sailo, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
isännöitsijä Hannu Numminen, Tammelan kalastusalue
puheenjohtaja Hannu Uusitalo, Vesialueiden omistajien neuvottelukunta
puheenjohtaja Pertti Mäki-Hakola, Kalatalouden Keskusliitto ry
lakimies Marketta Rosti, Metsähallitus
puheenjohtaja Olavi Sahlstén, Suomen Ammattikalastajaliitto ry
varatuomari Helena Ålgars, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f.

Asiantuntijat:

lainsäädäntöneuvos Jukka-Pekka Tolvanen, Maa- ja metsätalousministeriö
 dosentti Timo Marjomäki, Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteiden laitos
 professori Erkki Hollo, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
 tutkija Matti Salminen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
 ylijohtaja Pauli Karvinen, Maanmittauslaitos

Elinkeinojaosto

Jaoston tulee laatia ehdotus kalatalouden elinkeinoihin (ammattikalastus, vesiviljely, kalanjalostus, kalatuotteiden kauppa, vesiviljely, kalastusmatkailu) liittyviksi säännöksiksi kalastuslakiin.

Puheenjohtaja:

kalastusneuvos Markku Aro, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteeri:

ylitarkastaja Maija Mela, maa- ja metsätalousministeriö
 ylitarkastaja Timo Halonen, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
 neuvotteleva virkamies Riitta Rahkonen, maa- ja metsätalousministeriö
 ylitarkastaja Jouni Tammi, maa- ja metsätalousministeriö
 kalastusteknikko Markku Tiusanen, Suomen Kalastusopaskilta ry
 toimitusjohtaja Mikko Poskiparta, Suomen Kalankasvattajaliitto ry
 kalatalousjohtaja Jukka Nyrönen, Kainuun TE-keskus
 hammaslääkäri Riitta Ruuskanen, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
 osastopäällikkö Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto ry
 asiamies Anna Vainikainen, Elintarviketeollisuusliitto ry
 toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto ry
 kalastaja Veli Heinonen, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry
 puheenjohtaja Leena Jääskeläinen, Suomen Kalakauppiaaliitto ry

Asiantuntija:

tutkija Jari Setälä, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Rahoitusjaosto

Jaoston tehtävänä on laatia esitys kalatalouden maksujärjestelmien ja kalatalouden edistämisen kehittämiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

Puheenjohtaja:

neuvotteleva virkamies Eija Kirjavainen, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteerit:

kalastusbiologi Mari Nykänen, Keski-Suomen TE-keskus
 ylitarkastaja Outi Helander, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

ylitarkastaja Roni Selén, maa- ja metsätalousministeriö
 talousjohtaja Hannele Laihonon, maa- ja metsätalousministeriö
 budjettineuvos Kati Suihkonen, valtionvarainministeriö
 kalatalousjohtaja Jukka Muhonen, Hämeen TE-keskus
 perushoitaja Helena Grönquist, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
 toiminnanjohtaja Markku Myllylä, Kalatalouden Keskusliitto ry
 toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto ry
 isännöitsijä Hannu Paananen, Inarin kalastusalue

Asiantuntijat:

neuvotteleva virkamies Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
 erikoistutkija Raimo Parmanne, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Valvontajaosto

Jaoston tehtävänä on valmistella nykyisen kalastuslain kalastuksen valvontaa ja rangaistusta koskevien säännösten uudistuksen vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi jaoston tulee laatia ehdotus uuden kalastuslain valvonta- ja rangaistussäännöksiksi ottamalla huomioon EU:n kalastuksen valvontasäädökset.

Puheenjohtaja:

hallitusneuvos Tanja Viljanen, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteeri:

ylitarkastaja Jouni Tammi, maa- ja metsätalousministeriö
 ylitarkastaja Harri Kukka, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Ali Lindahl, maa- ja metsätalousministeriö
 ylitarkastaja Maija Mela, maa- ja metsätalousministeriö
 lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, oikeusministeriö
 komentajakapteeni Marko Tuominen, sisäasiainministeriö
 hallitussihteeri Satu Sundberg, ympäristöministeriö
 kalastusmestari Paavo Suominen, Varsinais-Suomen TE-keskus
 isännöitsijä Sisko Siiankoski, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
 järjestöpäällikkö Risto Vesa, Kalatalouden Keskusliitto ry
 erätarkastaja Pertti Kurtti, Metsähallitus

LAKI MIESTEN JA NAISTEN VÄLISESTÄ TASA-ARVOSTA (609/1986)

Tasa-arvolain 4 a § edellyttää, että nimitettävissä valmisteluelimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Maa- ja metsätalousministeriö on pyytäessään tahoja nimeämään ehdokkaita muistuttanut kiintiösäännöksen velvoittavuudesta. Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt jokaista tahoja nimeämään sekä nais- että miesehdokkaan ja vaatinut perustelut, mikäli vaatimusta ei ole voitu täyttää. Osa ta-

hoista on esittänyt sekä nais- että miesehdokkaita, mutta osa sidosryhmistä on voinut nimetä ainoastaan miesehdokkaan, koska heillä ei ole ollut esittää valmisteluelimeen tarvittavaa asiantuntemusta omaavaa nais ehdokasta. Kalatalous alana on edelleen melko miesvaltainen, mikä heijastuu naisasiantuntijoiden niukahkoon lukumäärään. Myös kalataloushallinnossa työskentelee selvästi vähemmän naisia kuin miehiä.

Valmisteluelimissä päätösvaltaisia ovat jäsenet sekä puheenjohtaja. Työryhmän kuudestatoista päätösvaltaisesta henkilöstä vain kuusi on naisia lain edellyttäessä seitsemää naista. Myös elinkeinojaostossa naisia on vain neljä lain edellyttäessä kuutta naista. Lain edellyttämästä sukupuolikiintiöstä voidaan poiketa vain erityisistä syistä. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että edellä mainituin perustein laissa tarkoitettu erityinen syy on olemassa.

KUSTANNUKSET

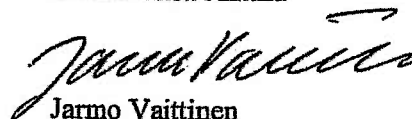
Työryhmän ja jaostojen kustannukset maksetaan maa- ja metsätalousministeriön toimintamomentilta 30.01.01. Työryhmän ja jaostojen työ tehdään virkatyönä. Kokouspalkkioita ei makseta, mutta työryhmän ja jaostojen jäsenten matkakulut korvataan valtion matkustusohjesäännön mukaan lukuun ottamatta valtion viranomaisen palveluksessa olevien edustajien matkoja.

Maa- ja metsätalousministeri

Sirikka-Liisa Anttila

Kansliapäällikkö

Jarmo Vaittinen

LIITTEET

taustamuistio

JAKELU

työryhmän ja jaostojen puheenjohtajat, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja asiantuntijat

TIEDOKSI

ministeriöt
maa- ja metsätalousministeriön osastot ja erillisyksiköt
valtioneuvoston oikeuskansleri
eduskunnan oikeusasiamies
eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

TYÖRYHMÄN JA SITÄ AVUSTAVIEN JAOSTOJEN ASETTAMINEN KALASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUSTA VARTEN

1. Tausta

Matti Vanhasen II- hallituksen hallitusohjelman mukaan maa- ja metsätalousministeriön tulee käynnistää kalastuslain kokonaisuudistus, jossa otetaan huomioon erityisesti vaelluskaloihin liittyvä kokonaisuus sekä ammattikalastuksen toimintaedellytykset. Mainittu kokonaisuudistus on hallituksen strategia-asiakirjassa osana lainsäädäntösuunnitelmaa, jolla toteutetaan paremman sääntelyn toimintaohjelmaa ja joka sisältää hallituskauden merkittävimmät lainsäädäntöhankkeet. Tavoitteena on kalastuslain uudistaminen vastaamaan nykypäivän vaatimuksia ottamalla huomioon muussa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset, kansallinen ja kansainvälinen (erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien) oikeuskäytäntö sekä uudesta perustuslaista johtuvat vaatimukset.

Kalastuslain (286/1982) keskeisenä tavoitteena on säännellä kalastusoikeutta, kalastusmenetelmiä, kalakantojen hoitoa sekä kalatalouden hallintoa kalastuksen osalta. Lain tavoitteena on pyrkimys vesialueen mahdollisimman suureen pysyvään tuottavuuteen kestävästä käytön periaatteen mukaisesti.

Voimassa oleva kalastuslaki on pääosin valmisteltu 1970-luvulla. Valtioneuvosto asetti 1973 komitean, joka sai tehtäväksi vuoden 1951 kalastuslainsäädännön tarkistamisen silloisia olosuhteita vastaavaksi. Hallituksen esitys annettiin vuonna 1980 ja laki astui voimaan 1.1.1983. Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa vuoden 1951 kalastuslaki jäi voimaan aina vuoden 1997 loppuun saakka, jonka jälkeen myös siellä astui voimaan vuoden 1983 kalastuslaki.

Vuoden 1983 jälkeen kalastuslakia on muutettu useaan eri otteeseen osittaitarkistuksin. Osa laista on kuitenkin edelleen alkuperäisessä muodossaan. Suurimmat muutokset kalastuslakiin ovat aiheuttaneet yhteisen vesialueen päätöksen tekoon, onginta- ja pilkkintäoikeuden laajentamiseen, viehekalastukseen, kalastusrikoksiin sekä kalatalouden aluehallintoon liittyneet lainsäädäntömuutokset. Vuonna 2001 astui voimaan yhteisalueain muutos (686/2000), jonka mukaan yhteisen vesialueen päätöksenteko myös kalastusasioiden osalta järjestettiin yhteisalueain mukaisesti ja kalastuslakiin sisältyneet kalastuskunnan päätöksentekoa koskevat säännökset pääosin kumottiin.

Lakialoitteen LA 4/1995 pohjalta tehtiin kalastuslakiin muutokset, joiden nojalla onkiminen ja pilkkiminen muuttuivat jokamiehenoikeudeksi ja viehekalastusta varten säädettiin läänikohtainen viehekalastusmaksujärjestelmä. Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä siirrettiin kalastusrikosta koskevat säännökset kalastuslaista rikoslakiin. Edellä mainitut muutokset muiden muutosten ohella ovat aiheuttaneet sen, että kalastuslaki on rakenteellisesti hajanainen ja termistöltään epä johdonmukainen.

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanemiseksi tarpeelliset kalastuslain muutokset on toistaiseksi tehty erillisinä eikä ohjausjärjestelmien keskinäistä yhteensopivuutta ja niiden yhteisvaikutuksia ole tarkasteltu laajasti. Suomen perustuslain sääntelyn vaikutukset ja yhteydet kalastuslainsäädäntöön ovat myös jääneet vaille erillistä tarkempaa tarkastelua. Esimerkiksi kalastuslain kanssa samanaikaisesti hyväksytty perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädetty laki yleisestä kalastusoikeudesta (285/1982) on edelleen voimassa alkuperäisessä muodossaan.

Yhteiskunnan muutokset muun muassa globalisaatio, kaupungistuminen, vapaa-ajan lisääntyminen, kalavarojen hyödyntäjien ikärakenne sekä kansainvälisen kalatalous-, ympäristö- ja luonnonsuojelupolitiikan kehitys vaikuttavat kalavarojen käyttöön ja hoitoon. Yhteiskunnallisten muutosten myötä on syntynyt verkostoja, liikkeitä ja muita uusia kansalaistoiminnan muotoja, jotka pyrkivät vaikuttamaan eläinluonnonvarojen käyttöön ja suojeluun. Myös laajeneva eläinsuojelupoliittinen keskustelu, julkisuus ja media nostavat keskusteluun luonnonvarojen käytön intressit sekä määrittely- ja valtakysymykset. Yhteiskunnassa viime vuosikymmeninä tapahtuneet muutokset ovat luoneet tarpeen tarkastaa kalavarojen käyttöä ja hoitoa ohjaavan kalastuslain taloudellisia, yhteisöllisiä, biologisia, eettisiä ja elämyksellisiä vaikutuksia vastaamaan paremmin tämän päivän yhteiskunnan tarpeita.

Ekosysteemilähestymisnäkökulma on yleistymässä yleisesti ympäristöpolitiikassa ja myös luonnonvarojen käytön säätelyssä. Tällöin kalastusta ja kalavesien hoitoa tulee tarkastella yhdessä muiden siihen kytkeytyvien sosio-ekonomisten järjestelmien kanssa.

Kalavaroista saadaan yhteiskunnassa merkittävää taloudellista ja sosiaalista hyötyä. Kalastusta harjoitetaan niin elinkeinona kuin myös harrastuksena. Molempien yhteiskunnalliset vaikutukset heijastuvat laajaan kansalaisjoukkoon, joten kalastus ja siihen liittyvät oikeudelliset kysymykset koskettavat edelleen suurta osaa suomalaisia tavalla tai toisella. Tällä hetkellä kalastuslupajärjestelmää pidetään sekavana, vaikka vapakalastusta, onkimista ja pilkkimistä harrastavien vapaa-ajankalastajien kalastusmahdollisuudet ovat viime vuosikymmeninä laajentuneet. Kalastuslain kokonaisuudistuksessa tulee kalastusoikeuskysymyksiä tarkastella kokonaisuutena, jossa turvataan riittävät mahdollisuudet sekä harrastuksena että elinkeinona harjoitettavaan kalastukseen ja otetaan huomioon perustuslain omaisuudensuojasäännös sekä kalakantojen kestävä käyttö ja suojelutarpeet.

Kalastuslaki määrittelee keinot ja eri toimijoiden toimivallan kalastuksen säätelyyn. Kalastuksen säätelyyn liittyviä päätöksiä voivat tehdä useat eri tahot muun muassa maa- ja metsätalousministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskus, kalastusalue ja kalastusoikeuden haltija. Eri toimijoiden päätösten yhteisvaikutusta kalakantojen tilaan ja kalastukseen on vaikea arvioida, eivätkä päätökset aina ole linjassa keskenään. Lisäksi kalastajien on vaikea saada selville kaikki kalastukseensa vaikuttavat rajoitukset ja määräykset. Koska kalastusasioiden käsitteilyyn osallistuu voimassa olevan lainsäädännön mukaan näin monia toimijoita, tulee uudistuksessa kiinnittää huomiota toimijoiden välisen tehtäväjaon tarkoituksenmukaisuuteen ja selkeyteen.

Kalastusalueet perustettiin vuoden 1983 alussa voimaan tulleella lailla kalataloudellisesti yhtenäisen alueen kalavarojen käytön ja hoidon suunnittelu- ja päätöksentekokeimeksi. Kalastusalue toiminnalla ei ole kuitenkaan ollut kaikkia niitä vaikutuksia mitä alun perin tavoiteltiin. Osa kalastusalueista on jäänyt pieniksi ja kalastusalue toiminnan rahoittamisessa on ollut vaikeuksia. Kalastuslain kokonaisuudistuksessa on kalastusalueet otettava erilliseen tarkasteluun ja mietittävä, miten niiden toimintaa voidaan kehittää ja millainen niiden asema kalatalouden toimijakentässä tulee olla. Kalakantojen käytön ja hoidon suunnitteluun entistä laajemmille alueille on perusteet jatkossakin muun muassa vaelluskalakantojen hoidon sekä hallinnollisen kustannustehokkuuden vuoksi.

Kalatalouden edistämiseen käytettävät määrärahat kertyvät kalastajien maksamista kalastuksenhoitomaksuisista. Varat on käytetty kalavesien omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin, kalastusalue toiminnasta ja kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä sekä valtiolle maksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahojen vähäisyys on vaikeuttanut kalatalouden kehittämistoimia ja aiheuttanut ristiriitoja eri toimijoiden kesken. Kalastuksenhoitomaksujärjestelmä on nykymuodossaan tietyiltä osin vanhentunut lainsäädännön muuttumisen vuoksi. Kalatalouden edistämiseen liittyvät säännökset tulee ottaa tarkasteltaviksi kalastuslain kokonaisuudistuksessa ja määrittää edistämismäärärahojen suhde elinkeinokalatalouden tukiin. Lisäksi tulee määrittellä jatkossa rahoitettavan toiminnan tavoitteet ja puitteet sekä ottaa huomi-

oon valtionapulainsäädäntö, Euroopan yhteisön kilpailuoikeussäännöstö (erityisesti valtioneuvoston, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin sekä palveludirektiiviin liittyvät säännökset) ja järjestelmän ylläpidon kustannusvaikutus.

Kalastuksenvalvonta on osa kalavesien suunnitelmallisen käytön ohjausta ja keino varmistaa, että kalavesillä toimitaan säännösten mukaan. Kalastuksenvalvontaa suorittaa valan tehnyt tai vastaavan vakuutuksen antanut kalastuksenvalvoja, poliisi, kalastusviranomainen ja rajavartiolaitos sekä valtakunnan rajalla olevissa vesissä tulliviranomainen. Kalastuksenvalvontaa koskevassa lainsäädännössä on havaittu puutteita, jotka ovat aiheuttaneet epäselvyyksiä mm. käytännön valvontatilanteissa sekä kalastuksenvalvontatoiminnan laillisuusvalvon- nassa. Erityisesti valan tehneiden kalastuksenvalvojien asemaa ja tehtäviä määrittelevät säännökset ovat osoit- tautuneet riittämättömiksi. Kalastuksenvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistamista on esitetty mm. lailli- suusvalvontaa suorittavan oikeuskanslerin sekä Eduskunnan oikeusasiamiehen taholta. Uudistustarpeet on tar- koituksenmukaisinta käsitellä osana kalastuslain kokonaisuudistamista.

Kalastuslain kokonaisuudistuksessa tulee myös kiinnittää huomiota sääntelyhierarkiaan. Lisäksi uudistuksessa tulee selkiinnittää nykyisiä kalastuslakiin sisältyviä asetuksenantovaltuuksia ja ne tulee laatia perustuslain vaatimukset täyttäväksi. Uudistuksessa on myös tarkoin punnittava, missä tilanteissa kalastusta koskevat rajoi- tukset voivat perustua normipäätöksiin ja missä tilanteissa oikeussuojajäsenistä rajoituksista päätettäisiin muu- toksenhaakukelpoisin hallintopäätöksin. Valmistelussa tulisi myös kiinnittää huomiota siihen, miten turvataan eri tahoille tarpeeksi laajat osallistumis- ja muutoksenhakumahdollisuudet.

Kalastuslain kokonaisuudistus on laaja-alainen hanke, joka vaikuttaa muun muassa vesialueen omistajiin ja muihin kalastusoikeuden haltijoihin, vapaa-ajan kalastajiin, ammattikalastajiin, kalastusmatkailuyrittäjiin, ka- latalouden järjestöihin, ympäristöjärjestöihin, kalastusalueisiin sekä kalatalouden hallintoon. Tästä syystä uu- distushanke tulisi toteuttaa laajapohjaisena valmisteluna työryhmässä, jolla olisi apunaan asiakokonaisuuksiin keskittyviä jaostoja.

2. Työryhmän tehtävät ja toimikausi

Kalastuslain kokonaisuudistustyöryhmän tehtäväksi tulisi asettaa kalastuslakiin (286/1982) liittyvien uudistus- tarpeiden selvittäminen sekä tehdä ehdotus uudeksi kalastuslaiksi.

Työryhmän tulee työssään kiinnittää erityistä huomiota

- kalastuksen sääntelyjärjestelmän selkeyteen ja kustannusvaikutusten kohtuullisuuteen;
- yhteiskunnan ja perustuslain muutoksista aiheutuneeseen tarpeeseen tarkistaa kalastuslain säännöksiä;
- uusimpaan kansainväliseen kalatalous- ja ympäristöoikeuteen sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön ja ohjausjärjestelmiin;
- kalataloutta sivuvaan kansalliseen lainsäädäntöön;
- kalatalouselinkeinojen toimintaedellytysten turvaamiseen;
- kalastusharrastuksen toimintaedellytysten turvaamiseen;
- kalakantojen käytön kestävyys;
- vaelluskaloihin liittyvään kokonaisuuteen;

- kalavesien hoitotoiminnan järjestämiseen;
- eri toimijoiden tehtävien selkeyttämiseen ja heidän oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa määrittämiseen;
- päätöksenteon avoimuuteen ja riittävään tiedottamiseen;
- kalatalouden rahoitusjärjestelmien selkeyttämiseen ja uudistamiseen alan toimintaedellytysten ja kehittämistoimien turvaamiseksi;
- valvonnan järjestämiseen ja sen toimintaedellytysten turvaamiseen.

3. Jaostot

Maa- ja metsätalousministeriö lähetti huhtikuussa 2008 kalataloudessa toimiville tahoille kirjeen, jolla ennen varsinaisten valmisteluelinten asettamista haluttiin kartoittaa voimassa olevaan kalastuslakiin (286/1982) ja -asetukseen (1116/1982) liittyvät uudistustarpeet. Ministeriö pyysi valmistelutyötä varten näkemyksiä erityisesti seuraavista asioista:

- nykyisen kalastuslain soveltamisessa olleet ongelmat
- uudistettavan kalastuslain tavoite/tavoitteet
- uudistettavan kalastuslain rakenne, asioiden ryhmittely
- erillisselvitykset, joita lain uudistamiseksi tulisi tehdä
- muut asiat, joita lain uudistamisessa tulisi ottaa huomioon

Maa- ja metsätalousministeriö sai lausuntoja kaikkiaan noin 50 kpl ja niissä ehdotettiin muutoksia miltei kaikkiin kalastuslain säännöksiin. Kalastuslain uudistamistyön kannalta keskeisimmiksi kehittämiskohdiksi nousivat: kalastusoikeusasiat, kalakantojen kestävä käyttö ja hoito, kalastuksen sääntely, kalastusalueiden asema ja toimivalta, vaelluskalakysymys, ammattikalastajien ja kalastusmatkailuyrittäjien lupa-asiat, kalastusmaksujärjestelmät sekä kalastuksen valvonta ja rangaistusseuraamukset.

Edellä mainittuja laajoja asiakokonaisuuksia on tarkoituksenmukaisinta käsitellä neljässä eri jaostossa, jotka olisivat kalastusoikeuteen sekä kalavesien käyttöön ja hoitoon, kalatalouden elinkeinoihin, kalatalouden rahoitusjärjestelmiin ja kalastuksen valvontaan keskittyvät jaostot. Työn saamiseksi käyntiin viivytyksettä, tulisi jaostot nimittää samassa yhteydessä työryhmän kanssa.